Toàn văn bài phát biểu của GS. TS Hiroyoshi Kiku – Hiệu trưởng Trường Đại học Kanto Gakuin

Lời đầu tiên, tôi rất lấy làm vui mừng khi có cơ hội được gặp và nói chuyện trực tiếp với các bạn tân sinh viên đã đỗ vào khoa Công nghệ kỹ thuật xây dựng giao thông – Trường ĐHCN (ĐHQGHN). Tôi đứng đây nói chuyện với các bạn, ngoài tư cách là Hiệu trưởng Trường Kanto Gakuin, còn với tư cách một giảng viên của ngành Công nghệ kỹ thuật xây dựng. Đồng thời cũng với tư cách là một kỹ sư xây dựng đã tiếp cận các kiến thức chuyên ngành sớm hơn các bạn tân sinh viên có mặt ở đây hôm nay.

Đối với tôi, đây là một cơ hội quý báu khi ngay lúc này đây, tôi muốn các bạn tân sinh viên cần nhận thức rằng ngành Công nghệ kỹ thuật xây dựng là một ngành học cao quý, là một nghề quan trọng đối với các quốc gia, với xã hội cũng như với tất cả mọi người; và tự sự nhận thức một cách đầy đủ đó sẽ tạo động lực cho các bạn trong suốt quá trình học tập sắp tới đây ở trường đại học.

Chuyên ngành của tôi là về kỹ thuật phòng chống thiên tai địa chất, trong đó cụ thể là nghiên cứu làm rõ về "hiện tượng địa chất bị hóa lỏng khi xảy ra động đất" để từ đó đưa ra được các dự báo khoa học cũng như các đối sách cần thiết. Lĩnh vực nghiên cứu này có thể bao gồm rất nhiều từ khóa mô tả, như đất đai, độ dốc, kè, bờ biển, động đất, mưa lũ, khảo sát địa chất, phòng chống thiên tai. Đồng thời hiện nay ngoài công tác nghiên cứu này, tôi vừa là Hiệu trưởng trường Đại học Kanto Gakuin, đồng thời cũng là giám đốc viện nghiên cứu về giảm thiểu thiên tai và phục hồi sau thảm họa tại Nhật Bản.

Ý nghĩa của từ kỹ thuật xây dựng dân dụng: lĩnh vực về kỹ thuật xây dựng mà các bạn sẽ học trong thời gian tới có thể coi là một ngành kỹ thuật tổng hợp rất rộng lớn. Bên cạnh các ngành thuộc về lực học, nguyên vật liệu học như ngành cấu trúc xây dựng, địa chất, thủy văn hay cấu tạo bê tông còn bao gồm cả các ngành kỹ thuật ứng dụng như kỹ thuật dự phòng thiên tai, kỹ thuật quan trắc động đất, và các ngành mang tính kinh tế - xã hội sâu sắc như kỹ thuật giao thông, phát triển đô thị; tất cả các ngành, lĩnh vực đó đều thuộc phạm trù kỹ thuật xây dựng.

Trong quá trình học tập, điều các bạn được học không phải là các kỹ năng để trờ thành các người thợ lành nghề, mà trên hết các bạn sẽ được đào tạo để trở thành các kỹ sư, các nhà kỹ thuật nắm rõ các kỹ năng, trở thành các nhà quản lý cho các dự án xây dựng trong tương lai. Để hiện thực hóa giấc mơ đó, yếu tố tối quan trọng với các bạn đó là phải nhận thức rõ về triết lý và tinh thần làm việc của một kỹ sư xây dựng, và nhiệt huyết đóng góp cho phát triển xã hội, con người.

Khi nói đến kỹ thuật xây dựng dân dụng thì thường chúng ta hay hình dung về việc xây dựng các khối cấu trúc, nhưng tròn tiếng anh thuật ngữ này là civil engineering, các bạn hãy thử suy nghĩ xem tại sao lại có từ civil ở đây. Nếu dịch ra từ civil có nghĩa là thị dân, quốc dân, quốc gia hay cũng còn được dịch là nền văn minh. Nói đến vai trò của kỹ thuật xây dựng thì ngay từ thời xa xưa ở Nhật Bản những người mà có trong tay các kỹ thuật xây dựng giúp bảo vệ người dân khỏi các trận lũ lụt thường chính là những người nắm quyền cai trị đất nước. Cho đến ngày nay, cuộc sống của người dân đã liên tục được nâng cao chính bởi sự hiện diện của các công trình cấp thoát nước giúp cải thiện tốt về vệ sinh môi trường, của sự đồng bộ hóa trong hệ thống giao thông và đường sắt qua việc xây dựng các cây cầu, hầm đường bộ, sân bay, bến cảng... Và cũng nhờ việc không ngừng hoàn thiện các cơ sở hạ tầng đó đã tạo ra

cuộc sống văn hóa hiện đại, tạo ra năng lực cạnh tranh quốc gia, đồng thời giúp hình thành vòng kinh tế tuần hoàn nhờ việc tao ra nhiều việc làm và thu nhập cho người dân. Đây chính là vai trò đầu tiên của kỹ thuật xây dựng dân dụng.

Và một vai trò quan trọng khác tôi muốn nói ở đây, đó chính là kỹ thuật có thể bảo vệ con người và tài sản khỏi các thảm họa thiên nhiên, bảo vệ cho chính tương lai của chúng ta. Tại Nhật, động đất được coi là vấn đề nghiêm trọng phải đối mặt, ngoài ra còn phải kể đến các thiên tai tự nhiên như núi lửa, sóng thần, lũ lụt, bão, sạt lở đất, trượt đất và vai trò của nghiên cứu trong lĩnh vực kỹ thuật xây dựng dân dụng sẽ giúp chúng ta có khả năng dự báo và đưa ra các đối sách mang tính hợp lý và kinh tế nhất.

Để có thể bảo vệ cho những người thân yêu, bảo vệ gia đình, bảo vệ cho xã hội, đất nước hay nói một cách bao quát hơn, đó là bảo vệ chính hành tinh của chúng ta, tất cả đều cần có sự đóng góp của các bạn.

Và hơn thế, các kỹ thuật công nghệ thì luôn luôn thay đổi hướng đến sự hoàn thiện hơn, do đó bản thân chúng ta cũng phải không ngừng học tập các kiến thức mới, giúp cho xã hội ngày càng phát triển và giàu đẹp hơn, đó chính là điều mà chúng ta có thể cảm nhận được khi tiếp cận ngành này. Có thể nói rằng hiếm có ngành học nào mà việc không ngừng tìm hòi học hỏi lại đem đến sự hấp dẫn, thú vị như thế.

Để dễ hình dung, các bạn hãy thử nhớ tới một bức ảnh vệ tinh chụp một con phố các bạn từng xem, và thử tự hỏi xem kỹ thuật xây dựng dân dụng được ứng dụng ở những chỗ nào. Câu trả lời chính xác nhất, đó chính là tất cả những thứ loại trừ các ngôi nhà mà các bạn có thể nhìn thấy.Những tòa nhà có vẻ ngoài hào nhoáng là nhờ kiến trúc, nhưng bản thân bên trong tòa nhà đó nếu không có ứng dụng các thành tựu kỹ thuật xây dựng thì cũng không thể tạo nên tòa nhà đó được.

Hay kiến trúc cũng sẽ quyết định về hình dạng, màu sắc của những vòi nước sử dụng trong tòa nhà, nhưng các công đoạn trước đó như khai thác nguồn nước, xử lý vệ sinh nước, tạo dựng hệ thống đường ống cung cấp nước để có thể đưa được các giọt nước đến từng vòi nước, tất cả điều đó thuộc về kỹ thuật xây dựng dân dụng.

Hay như khi chúng ta căm đèn vào ổ điện sáng lên, thì từ các công trình thủy điện nhiệt điện, cho tới các hệ thống truyền tải điện cung cấp điện cho từng nhà, tất cả đều nhờ vào kỹ thuật xây dựng dân dụng.

Chính bởi ngành xây dựng luôn tồn tại quanh chúng ta nên nhiều lúc chúng ta thường không để ý đến sự tồn tại của nó, nhưng nếu việc vận hành các công trình xây dựng toàn bộ dừng lại dù chỉ một ngày, thì chính cuộc sống xã hội của chúng ta cũng sẽ không thể vận hành được.

Do đó có thể khẳng định một điều rằng, kỹ thuật xây dựng dân dụng là lĩnh vực không thể thiếu trong cuộc sống xã hội hiện đại hiện nay.

Để hiện thực hóa việc xây dựng một xã hội an toàn và tiện nghi, các vật liệu nhân tạo như sắt thép, bê-tông được tạo ra, kết hợp áp dụng hiểu biết về các yếu tố tự nhiên như đất và nước thì các thành phố đang được xây dựng mới, đồng thời nghiên cứu triển khai các biện pháp để bảo vệ và cải thiện môi trường trái đất, tất cả đó đều là kỹ thuật xây dựng dân dụng.

Chúng ta cũng biết rằng, có một lĩnh vực rất gần với xây dựng, đó chính là kiến trúc. Mặc dù xây dựng và kiến trúc có mối quan hệ không thể tách rời nhau, nhưng giữa chúng cũng có sự khác biệt to lớn. Khi nói đến xây dựng dân dụng thường chúng ta nói đến các cơ sở, tòa nhà công cộng thuộc sở hữu chung trong xã hội, trong khi đó kiến trúc chủ yếu tập trung vào các ngôi nhà sở hữu tư nhân. Tại Việt Nam tôi nghĩ nhiều tòa nhà thường là các cơ sở công cộng, nhưng đa số các ngôi nhà, chung cư khác đều được xây dựng dựa trên yêu cầu của những người bỏ tiền ra xây.

Đối với kiến trúc thì nguyện vọng của khách hàng sẽ là tất cả. Nếu khách hàng muốn có một bộ mái nhà màu vàng, thì đương nhiên nó sẽ phải là màu vàng, nếu muốn xây bằng kỹ thuật một trụ cơ bản thì tất nhiên sẽ chỉ có thể sử dụng kỹ thuật đó. Cho dù với tư cách là một kỹ sư xây dựng các bạn có thắc mắc tại sao lại phải như thế đi chăng nữa.

Ngược lại đối với xây dựng, đối tượng khách hàng chủ yếu của công việc chính là xã hội và người dân. Thậm chí đó chính là bản thân các bạn, nếu các bạn cũng có mong muốn xây dựng một đất nước tươi đẹp hơn. Do vậy với tư cách là một kỹ sư xây dựng, bạn sẽ phải hiểu được điều gì là thực sự cần thiết cho người dân, cho đất nước để từ đó có thể phát huy được năng lực xây dựng với một con mắt đánh giá lựa chọn khách quan, công bằng.

Chính bởi đối tượng là người dân, dĩ nhiên để tất cả người dân đó cùng tán thành ý tưởng của bạn là điều không dễ, nên bạn có thể lập thiết kế xây dựng tạo nên những công trình mang lại sự tiện lợi, niềm vui cho đa số người dân, mà không phải tuân theo ý kiến của một cá nhân khách hàng nào. Nói theo cách khác, các bạn có thể làm được công việc mang lại niềm vui chung cho mọi người.

Trong số vô vàn nghề nghiệp, nghề kỹ sư xây dựng là nghề sẽ đáp ứng nhu cầu của đa số người dân, và làm việc theo chính thực tâm của các bạn. Tôi nghĩ rằng đây chính là điều tuyệt vời nhất của nghề này.

Hơn thế nữa, đây cũng là công việc có thể giúp bảo vệ người dân khỏi những thiên tai thảm họa, là công việc có thể nhìn thấy được thành quả tự vệ tinh vũ trụ, và cũng có thể lưu lại những dấu ấn trên chính bản đồ thế giới thông qua những dự án xây dựng có quy mô lớn.

Tôi cũng có thêm một ý nữa muốn chia sẻ với các bạn tân sinh viên có mặt ở đây hôm nay, cũng là muốn nói với đội ngũ kỹ sư sẽ gánh vác trách nhiệm tiếp bước xây dựng xã hội và đất nước trong tương lai gần.

Đối với các nước đang trong quá trình phát triển, rất nhiều các bạn sinh viên tốt nghiệp ngành xây dựng sẽ trở thành các chuyên gia kỹ thuật hàng đầu không thể thiếu cho đất nước. Với nền tảng kiến thức tốt về toán học, vật lý và khả năng ngôn ngữ, rất nhiều các bạn sinh viên sẽ thường có mối quan tâm đến việc phân tích, xây dựng mô hình dự báo, mô hình phát triển đô thị.

Điều này sẽ có ảnh hưởng lớn đến việc lựa chọn công việc của các bạn sau khi tốt nghiệp. Và chắc hẳn một phần trong số đó, sẽ có những bạn đảm nhận các vị trí hoạch định xây dựng cho các thành phố, đất nước; cũng sẽ có những bạn sau khi hoàn thanh trình độ sau đại học ở trong và ngoài nước sẽ làm việc cho các công ty thiết kế, công ty xây dựng quốc tế. Trong môi trường rộng lớn này, các bạn sẽ có cơ hội phát huy tối đa năng lực của bản thân, đồng thời cũng sẽ có được nguồn thu nhập cao theo kỳ vọng của mỗi người. Và chính các bạn

khi đó sẽ trở thành cầu nối để các công ty quốc tế có thể giúp sức cho sự phát triển của đất nước các bạn.

Nói đến đây, chúng ta cùng xem lại xem việc xây dựng các công trình hạ tầng quy mô lớn ở Việt Nam hiện như thế nào. Không chỉ là các dự án sử dụng vốn ODA, mà nhiều dự án xây dựng khác cũng đều có sự liên quan với các công ty tư vấn thiết kế châu Âu, và phần xây dựng cũng thường được các nhà thầu Hàn Quốc, Trung Quốc thực hiện. Mặc dù các dự án đó có sử dụng lao động Việt Nam, có mua các nguyên vật liệu tại Việt Nam, giúp sử dụng nguồn vốn của chính phủ Việt Nam một cách tuần hoàn, nhưng một phần lớn nguồn vốn đó hiện đang được chi trả ra nước ngoài cho các công việc như thiết kế và quản lý xây dựng. Nghiêm trọng hơn, các kỹ thuật thiết kế và kỹ thuật xây dựng sẽ không hề được lưu lại trong tay người dân Việt Nam. Và kết quả sẽ là dù Việt Nam có chi ra bao nhiêu vốn đề xây dựng đi nữa thì các bạn vẫn sẽ khó có thể tự tích lũy kỹ thuật xây dựng trong nước.

Do đó, tôi mong muốn rằng các bạn sẽ có thể đóng góp sức mình để giúp cho sự phát triển của đất nước các bạn. Các bạn sẽ trở thành nhóm kỹ sư giúp tạo ra cho các kỹ thuật thiết kế, kỹ thuật xây dựng và quản lý xây dựng cho Việt Nam. Khi đó, cho dù đó là công ty quốc doanh, là doanh nghiệp tư nhân, hay là các dự án quốc tế có sự tham gia cùng với các công ty xây dựng quốc tế, thì tất cả đều cần đến nguồn lực của chính các bạn.

Lúc đó, không chỉ còn là việc phân tích và lập mô phỏng, bằng việc hiểu về tự nhiên, hiểu về vật liệu để từ đó đưa ra phán đoán, đưa ra các quyết định xây dựng thì mọi kỹ thuật xây dựng đều sẽ mãi thuộc về đất nước các bạn.

Do đó, ngay từ bậc đại học, các bạn cần coi trọng việc học về tự nhiên, học về vật liệu, chú trọng việc thực hành, trau dồi khả năng quan sát, tích lũy kinh nghiệm cho tương lai. Ngành kỹ thuật xây dựng tại Nhật Bản cũng đã được hình thành và phát triển theo cách như vậy.

Tôi nghĩ rằng khả năng và sự nghiêm túc của các bạn trong học tập là hoàn toàn phù hợp cho việc xây dựng và kế thừa các kỹ thuật xây dựng trong tương lai. Việt Nam cũng là đất nước thân thiện với Nhật Bản, qua đó cũng sẽ góp phần tạo dựng mối quan hệ tin tưởng giữa đôi bên. Tôi hi vọng trong tương lai sẽ có nhiều các dự án xây dựng quy mô lớn được tạo nên bởi chính đôi tay, chính các kỹ thuật của các bạn. Và trên hết sẽ rất tuyệt vời nếu Nhật Bản và Việt Nam có thể cùng nhau xây dựng các công trình ở nhiều nước trên thế giới.

Trường Đại học Kanto Gakuin chúng tôi rất sẵn sàng hỗ trợ các bạn, dù chỉ là một phần nhỏ trong việc hướng tới ước mơ đó.

Rất cảm ơn các bạn sinh viên đã lắng nghe những chia sẻ của tôi. Và chúc các bạn sẽ đạt được kết quả tốt trong quá trình học tập của mình.